

"بیری رابوردوو"

"پەخشانه شیعرێکی عومەری سولتانی(وهفا)یە، که تێیدا باسی رابوردوی شاری بۆکان کراوه به باغ و

کانیاو و جاده و داب و نهریت و کهسایەتی ناوداری شارەکهوه. سەردەمیەک که وهفا لێی دەدوێت

ناوەراستهکانی سەدهی بیستمه که هێشتا دەورویهری شار به باخی میوه تەنرابوو، حەوزەگهوره

گهورهییهکهی مابوو، قهلا له بهرز وهستابوو، عهلی بهگی یهکشهوه لهدار نەدرابوو، حەسەن زیرهک له

ژیانداوو، موسولمان و جوولهکه ژيانی هاوبهشیان ههبوو و گۆرانی بیژان دەیانچری:

تازەم زانیوه بۆکان بۆته شار

تێیدا ههڵکهوتوه دوو خهلفی چنار

یهکیان زارایه وهک دهنکی هەنار

ئەوی دیش، سوعدا شوخ و مەزەدار.

جیا له لایەنی ئەدەبی، پەخشانه شیعرێ وهفا میژوویهکی کورتی ٥٠ سألەهی بۆکانه تاکوتاییهکانی سەدهی بیستم و سەرچاوهیهکی بهنرخه بۆ گهلیک داب و نهریتی ئەو سەردەمەهی خەلکی شار.

ئەو پەخشانه بهناوی "بیری رابوردوو" پێشتر له مألپەری بۆکان رۆژ هەلات بڵاوکراوهتهوه .

بیریں رابردو

ولایتِ خدینہ کہ م

وہ سرم دی

دہریا دہشت پر لہ دشت

دنیا لہ شہت پر لہ دارہ

دشت و دہرت خدیا لاری

ناسو دورہ دوسہ گانت

وہ کُ سہ بون

شہ و قیان دہ دا وہ

وہ سرم دی

نہ سترہ می بیعت بھر ادس

زنہ رھنہ نہت بون خوش

منارہ رگہ شہت ہروز و

وہ سرم دی

خند بھری خورت

نہ کور شہدی داد در اندو

بانندی نہ نہ شہت

خند نفی ہیز نہ دل دہ پردانو

لہ ہوش و گت مانگہ شہ و

وہ سرم دی

گور گور بروت

ناز نہ بہ گت دہ فرد شہت و

خند خیر دا ریشہ راوی بالات

گوشہ می یواری گھر دہ پراز لہ وہ

وہ سرم دی

زرد بہر پر پڑہ ہد نہ کان

کوہ و کچر شہ در اوسی کان

بہ تیا بہ تر دہ ہاتہ سلاوت و

کوہ زیشان بو دہ بزی

ده بیرم دی
کامیاه سارده که تر باغز قاری
تونیتر ریویاری له پی که دوی دوکشا ندر
سیبهری تودیه بی کاشتر باغز مه لاهنر
ده وینه دفر مانوین
ده حساره وه

ده بیرم دی
تا لوبالوه تاییه تیه کاشتر باغز میراوا
هه موها تیه به دایر بو ستان ده برا

ده بیرم دی
قه لیسید تا لوتینه کاشتر
"باغز حاجی برای محمد سه قهری" و
سه کوه سیوه کاشتر
"باغز حاجی سله ی محمد گوتی"
هه موشتوی

شم چهر لهر مالاندر ده پازانه وه

ده بیرم دی
کاخسه مجود

هیدی و هیمین
زیره ک و وریا
بی نه وه ی خویندن و نوین برای
نوشته ی به هیمی
بو کتروله موروتانه کان ده نوی و
سردقه له مانه ی لی ده سندن

به لام ولانه ضنه که ام
شاه پر عه وینه که ام
سردن ماخ و
هه زارک داخ

کشا ندر
به ره شهبای خدمت وضم

لدرزا ندر
به سنی داره ی فرسنگ و خون

هکشا ندر
گریان له شه وکارت به رداد
موتا ندر

گومبیه زیم کانیان لی ریوختری

تو برتاز کونیاں ویران کردی
تا وینه ی رونا خسته مه نیان لیل کردی
تو ز خه میان به سه ردا پرستی
گویم ی بزه بیان می دا کوشی
جبرک و هه ناول ره ش هه نگر ای د
ره چیمان به مندالیت نه کرد

ولایه خه منیه کم
چه که گوله ریا زاره کم
خه مکی قویک به قورسی ای کید
خه فسی نیوله میشینه
به درتانی ده ریا
ته مکی پریش به پانانی ناسان
ناسوی دلمر داگر تو وه
کولی گرانم هه ستا وه
به ناره هم بو ناکشینه
هشکینه ی نال مکنین
ز بخری زور دار سین
هشکینه ی به زور که میترسینه

تو ز عه زده کس له چا ده لده لوم و
ده سی له مل ده کم و

له قولانی دله وه که گله نمر ده گرم
ده گرم بو شیره بیا وه کس به جزاره
بو "عه سر به ک" "
ده گرم بو ش عیره به به زده کله می
به شی تو رجوان

بو "ما ورت"
بو هه لیبسی مارستدی "شدو"
بو هزاره پر له وشه کدی ده خاسه کدی
نه ده خاسه که وه ی که:

خاخر به ش ولسر به عجت ریشبو
ده گرم بو هه لوسر به زده فرس کید و ته لان
بو تا قدش سواری شغیری نوی
بو "کاکت بولره"

بو "لا صه وه به ردینه"
بو "تا پود بو مه لیل"
بو "که نیم بر دم کدش ره کت"

ده گريم بو لاهه موآنه مهر که کان
 بو "عزیز صاحبی کیرم و بیره صانی که یان"
 بو "خالیدی کاکار و بو نه نوهری عزیزخان"
 ده گريم بو نه وینه مکتاوه کان
 بو ناوانه نیر تراوه کان
 کوئی گریانم هه روا له بوآش
 زلقا و فریسه که کانم هه روا هه لده و درن
 سر بره و مولا شور ده بجه و د
 ری ده که دم به ره و "قه لای"
 قه لای دالیر کراو
 قه لای حه و شه و حه سار نه ماو
 قه لای حه م و شادی
 قه لای سر دار
 قه لای به ززی له میترینه
 ده حه تا ویک له لیل قه لای ده گريم
 ده گريم بو "بوچه سر بره رزه کاسر"
 بو ماو و تروپا و پلکانه کاسر

بو "هه لو"
 بو "ضوه بی له سانه کیرم"
 بو "قافله بی وده سانه کیری"
 ده گريم بو خودای ده هت و نه شه
 بو در حه سن زیره کت "
 بو نه نام نه نام و خالکی ریواری "
 بو "باران بارانه و که دیاری"
 بو قاسیه قاسی که دو هه در لاری "
 ده گريم بو پیاده هه لکه و نووه کان
 بو "حاجی برام و حاجی سوره" د
 مهر و خیراته کانان
 بو "سه عدیر مهلا حه سن و
 خسته خوآشه که ی
 بو "فه موللای مانه حه مه"
 "حده ره شهیدی حاجی برام"
 که هه رکام به جی خوی
 خوآشان ده کوزانه و

بو ده رگ و بان و بیهوده برانته کدی
 ده گرم بو نه وزه مانته
 به ده ستوری سرداسر گه ووه
 له بهر خوی و نیکه پر هه وینه کدی
 صدونه گه ووه
 پدش به له ک ده گراو
 کیر و له ته سگ و لوسه لوس به ک
 چا و به ناز و خه نزه ساز
 گوپی داوه تیان ده گرت و
 به ده هونلی کا " حه ده حسین " و
 زور تانی " عه به چاوش " و
 بون به رامر هیل و مینک
 پوچسان ده راز انزه ووه و
 لاوه پیت و سیم کانت
 دور له خدم و بیزاره
 به ده پت گوشتین و چا و داگران
 کیر و له خرد نو له کانین
 ساز ده کردو

به چیه چپ و سه ته سهرت
 چی ژودفر نیوه شون بنیاد ده نا
 ده گرم بو به ردو کانته کان
 بو " یواری کانی به مه زان " و
 که زور به بی لاوه له سه مراره کان
 پو ل پو ل کو ده بو نه ووه
 به که به بی بی ده غه له کدی
 " حه ده سه نی سحر ته لیک " و
 هه رگ و دله بون نو شه کدی
 " به به جان چاوشین " و
 به به باغیان ده کرد ووه
 ده گرم بو قاوه خانه کدی
 " حه ده حسین خا سافیه " و
 بو ده گه نووش نا هه گه کدی
 که له شه و لدر شه کانی پانزدا
 تی هی هه ل ده کرد
 " لئی نا لاوه که سگ و هابی "

« شرمندگی قاپیری خودابی »

« سر ره لینه بی به لایی »

ده گرم بو ده گمه به سوزه کدی

« عدلی کا حسین »

که له کو لانه کان ده چکر لکان

« حه فزه که سر بوبکان قول و بی بنه »

« مسمی کترتی دا خال له که رونه »

یان

« تازه م زانیوه بو کان بوته شار »

« تی دا هه لکه وتوه درخه لقی چیار »

« بی کیان زارایه وک ده ستر ههنا »

« نه وی دیش سوعدا شوخ و مه ززه دار »

که ده یان به بخره ده کرانه وه و

گوئی یان بو را ده گرت

ده گرم بو قاسیری »

بو گوزه ری خدیاته کان

بو وه ساره بولی خدیاته و

بو میرزا عبده ولادی حاجی نه محمد

که زید چپان وه بهر که داو با بول ده سینا

برده که مه وه له نیوسا حیه نامکه کانی

یه جان هه گنوس

له به سته نه کدی قادی وه ساره بول

له با گمه دازر

« هسه کدی کو لاد نخوی له سر »

له ده گمه نیوسا که سر حه من مه لو

« تانی جو موه به حه تی خودایان لی بی »

که کیتش هه روه ها

که کو بچکه م دا ده زرنگلی ته وه

کولی گویم نانشی ته وه

سه ربه ره و خوار شوپ ده مبه وه و

ده چم له کوچی نر که وست دا ده نیشم

نه مبه بو حه فزه که وه ده گرم

حه فزه که وه ی سر دا پو شرا و

که کیتر نه قول و نه بی بنه و

نه کیتر مای خال له گم که ردی سیدایه

ده گرم بو حه فزه که وه ی ته م به سر دراکت و

حه فزه که وه ی حه م به سر دانه پا و

صه وزه گه وره ی دمهت و نه زو شخ و

قود به سر را کرد

له نه و دا نه ماو

ده گرم بو ش پو که کافر

بو ما ده پونا که کدی

که له چای قرقرال چون تر بو

وه نه نانهت

به لهر کو چه و کولانی ماری را

صای ده بو

وه گرم بو جو که له خیزه لانه کافر

که لهر بو یواری نیک

ده بونه لهر واکدی ناسکو که سده گاد

کیزوله لرش که رو شکه کان

شل دبل و خردیر

کو زبله بان له سر رده بیت

به گو زدی سود

ماویان لی له لده گو نیت

ده گرم بو شوه سپه کافر لهدین

که لاودز میت و دریا کانت

سه لی بان تی دا ده کردو

چپ چپ و سه سه سر تی نه و نسیان

لی ده پ ترا نه

ده گرم بو نه و پوزانه تی

له یواری جو نه کافر به لهر را

که نه لهر زه کاره کانت

نمیزه لار د قنیت و قوز

به که ووی نه تله س و

پستی به سینه وه

له ده در ویم بر اده وده ستان و

له که ل کیزوله چاوبه خواره کان

چاوبه کینه بان ده کرد

نه هم به سر چاوم را ده کشی

نه و بو وایت لی لهت صه وزه گه وره ؟

ده ک نه ووی نه وده رده ی وایمی

کویر مری !

کو نستی که وی !

ده ک کستیوی !

مالی کا دل بی !
 قسرت بہ نادرت نہ کا !!
 بریا مرد با ہم شد وزہ گہ ورہ و
 تو م ناوانہ دبا بی
 نهم دبا بی ما و کہ سر
 نهم دبا بی ما و کہ نرفت
 پراگندم تہ شک و بر تہ کلمہ
 دلم بر و بر نادا حی دلمہ لہ لہ ترو سکیم
 لہ لہ ستمہ سر پئی د
 بہ جاوی پر لہ فرسخت و
 دلی پر لہ لہ شک و
 پر و کہ نہ چوم و
 بہرہ و گو م سر سر کو وہ پری کہ دم
 گوئی سر سر کوئی کہ نتر مینہ
 گوئی سر سر کو وہ منم خار بہت باد
 دمسکت و لہ لہ لہ پاد
 بون دہرام ناخوش
 قمرایع و بیباغ ناخوش

چوک دارہ دم د
 نہ بھد کہ کہ ل گوئی سر سر کو وہ کریم
 وہ کریم بو ما وہ سمنہ کسر
 بو د مینہ جوانہ کسر
 بو نہ لہ وانہ کسر
 بو س سغونیا بر بو قد جا و سر و ذہ کسر
 وہ کریم بو گو مہ شینہ
 بو قد غر خیاب
 بو تا قہ دارہ
 بو ماشی خانم
 وہ کریم بو با غر ماوسا
 بو با غر عدای سو فی قادر
 بو پردہ بازان
 بو قدغہ حکو لہ
 بو گوئی سر روان بہ ک
 بو دار کو وہ کدی سو فی حد مہ
 کہ لہ مو لہا دینان
 سگر دختہ یا تہ نتر زہ ر لا رہ لکان
 لہ روا غوہ برد کانر لہ مینی دا

شاه پر پند و نند کدم
 خدم به لشمه و نوساوه
 فرمگفت که کشتن فرمای
 که سر پرودم قهتیس بود
 شیخه کاشم و هاشمه کاشم که و تون
 قه که کدم کدم که نه
 بدلام شکر خضیل
 بهر کدم بهر ناداو
 بهم لادیه و لام داده دا
 ما و نه خوارم تا بار و بارین بی
 تا به مستیره و به مستیره بی
 سینه بی در کوه و بی بی کشت
 لهر بهر که مار و خیر
 ما و نه خوارم
 به و لهر بوفدم و خفته نه ده
 لهر بیه ست بی بی
 به و لهر بیه ما و نه ده

لهرین مستیره به رنده کدر
 کو ره بونه و ده
 سر داربان ده برزانه
 جادم لهر و هاشمه فرمگفت
 بهر ده بهر کاشم ده هاشمه و
 ده کرم بوز قه پیه کی
 .. مده حمودی حسن ناچینی ..
 بوز دار سنجوه که مده مده فرزند
 بوز به سکه و بی نه مده خیر
 ده کرم بوز ما و نه باشی
 بوز دار لهری
 بوز کومر حده بارک
 بوز کینه بین
 بوز عطفه جان
 ده کرم بوز عطفه سی
 .. بوز افه کان ..
 بوز کبود بهر دا و طیه
 بوز حاله بهر افه کان
 ولاته خفته کدم

دسینه که بی ره گبری ته وه
تاخر ولاته فده سنه که م
توبین شینی
بومین شینر
تو
شاره نوچیلانه که م
بوکانی
عومهر سولتانی وه فا

لهدر جوان بی
مناره ی ده گشت لهدر بریزد
کسی بالات لهدر کیمینی
لهدر کور به زده فیر چاوت
لهدر عمرز بیسوی
مدرت لهدر بریزد
بروینک لهدر برینک بی
تاوانه خوارم
لهدر سو به یا سیک
ووک خور له خادم دا هل بی
لهدر سو وار بریک
له درم دا بریدی
لهدر سو بی بی خیم خرم
لهدر سو بی بی خیم خرم
کانیا و شینر
لهدر میان بری ته وه
بون دم راهه نو شکره